

"Svensk. BRANDKÅRTIDNING"

FACKORGAN FÖR SVERIGES BRANDKÅRER.

N:o 3.

GÖTEBORG.
Joh. Olssons Eftf. Boktr.
1912.

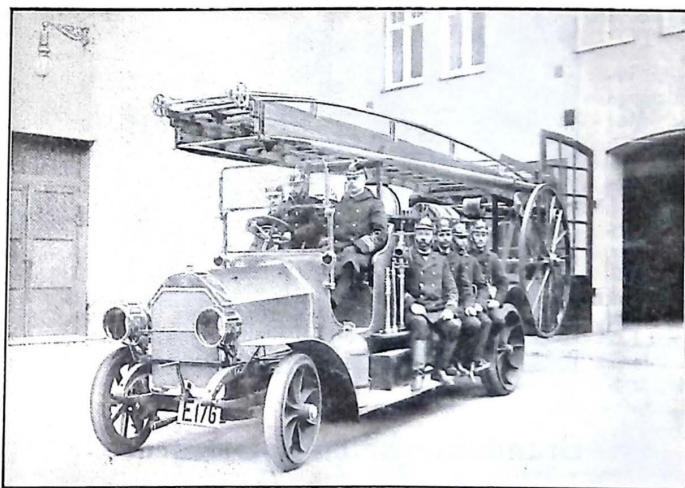
Mars 1913

Äges af:
Svenska
Brandmänna-Förbundet.
Utkommer en gång i mån.

Redaktör och utgivare:
Öfverbrandmästare
ERIK BLOMGREN,
Göteborg. Tel. 10125 & 71

Prenumerationspris:
Kr. 2: 75 för år. Lösn. 25 öre.
Annonspriser:
I texten 1 kr., å andra platser 70
öre pr cm. och spalt

Norrköpings brandautomobil.

Fordonets chassii jämte fotbräden, skyddsskärmar, föraresits och belysningsarmatur är levererad af Aktiebolaget Scania-Vabis. Öfverbyggnaden i öfrigt samt monteringen af brandredskapen är verkställd vid Brandkårens egna verkstäder.

Automobilredskapsvagnen är afsedd att

transportera 10 à 12 man samt upptager därjämte följande materiel:

1 mekanisk stege om 22 meters höjd levererad och konstruerad vid Allmänna Brandredskapsaffären i Stockholm. Stegen är afbröstningsbar. 1 fast kolsyrespruta om 160 liters rymnd och ett arbetstryck af högst 6 kg.

2 st. bärbara kolsyresprutor om 40 liters rymd hvardera. Kolsyreapparaterna äro tillverkade vid Henrikssons Sprutfabrik i Stockholm.

650 meter slang å 6 st. slangrullar, 3 brandposthufvud, 3 brandpostnycklar, 1 frostkransnyckel, 8 strålrör, 2 hakstegar, 4 skarfstegar, 1 sprängsegel, 1 korg med lifräddningslina, 2 lifräddningsgördlar, 1 rökskyddsapparat — med 30 meter luftslang — med mikrofon och luftpump, 1 lifräddningssäck, 1 par gummihandskar, 1 bultsax för afklippning af elektriska starkströmsledningar, 1 apparat för kortslutning af spärvägens elektriska kraftledning, hvilken apparat är afsedd att användas vid tillfällen då mekaniska stegar måste resas å plats där desamma kunna komma i beröring med spärvägens elektriska kraftledning. 4 elektriska och andra lyktor, 2 pytsar, 2 större pikyor, 2 järnspett, 1 låda innehållande facklor, slangbindl., slanghållare m. m. och 1 låda för diverse verktyger m. m.

Den rörliga belastningen må uppgå till 3,000 kg. Med ofvanstående utrustning, men utan bemanning, väger hela fordonet 5,444 kg.

Automobilens totallängd är 6 meter, bredd 2 meter. Hjulringarna äro massiva med dimensioner fram $\frac{820}{120}$ mm. samt bak $\frac{950}{100}$ mm. Motorn, om 50-60 hkr, är 4-

cylindrisk med dimensioner diameter och slaglängd $\frac{135}{150}$ mm. Smörjning automatisk. Tändningen är magnetelektrisk och accumulator-tändning. Kraftöfverföringen sker medelst kedjor och är växellådan försedd med 4 utvexlingar för gång framåt och 1 för gång bakåt. Bensinbehållarne äro två samt explosionsfria och kunna tillsammans inrymma 65 liter. Beträffande körförmågan har automobilen på ett utmärkt sätt uppfyllt kontraktsbestämmelserna. Med en belastning af ofvanstående materiel samt 11 man och vid normalt väglag har automobilen visat sig kunna på högsta utvexlin-

lingen passera alla inom Norrköpings stad förekommande gatustigningar därvid farten i stigningar om 1 på 12 uppgick till öfver 30 km. pr tim. Högsta farten på jämn gata eller väg ca 60 km. pr timme. En tur mellan Norrköping o. Linköping, en sträcka om ca 5 mil i dåligt väglag och med ofvanstående belastning, tillryggalades på 1 timma och 25 minuter. Vagnens fjäderanordningar äro utmärkta, så att gången är mjuk äfven å gator belagda med s. k. fältsten.

De uppnådda resultaten med denna brandautomobil och i betraktande af dess utförande för öfrigt visar tillfullo att bolaget Scania-Vabis äfven på detta område kan upptaga striden med utländska konkurrenter.

Brandsäkerheten å teatrarne.

I »Deutsche Bauzeitung» för den 20 november 1912 finnes en artikel om brandsäkerheten å teatrarne, hvari det göres gällande, att i de säkerhetsanordningar, som äro tillkomna under de sista årtiondena, är det ganska liten hänsyn tagen till teknikens utveckling. Efter Ringteaterns brand i Wien lade man hufvudvikten på utgångarne och reservbelysningen, och efter Opéra comique's brand i Pa-

ris införde man rikligen med reservtrappor och reservutgångar. Den stora teaterbranden i Chicago skulle uteslutande kunna skyllas på järnridåns böjighet, och nu efter Teater des Vesten's brand skall en instörtad rabbitsvägg ha varit skulden därtill. Vid de flesta teatrar har man en sådan vägg, som afskiljer scenen från åskådareplatserna, emedan järnridån icke har kunnat göras större, dels

Henrikssons prisbelönta Benzinmotorsprutor

försäljas genom

ALLMÄNNA BRANDREDSKAPSÄFFÄREN

E. BERGSTRÖM & Co. STOCKHOLM K.

Telegramadress: "Ideal".

Rikstelefon 2258.

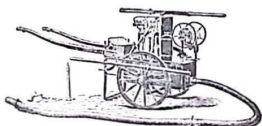
Svenska Brandsläckningsapparaterna RAPID & PUMP-RAPID

försäljas genom

HUGO KNOCHENHAUER, Stockholm.

Telegramadress: Knochenhauer.

Rikstelefon Ö. 320.

HENRIKSSONS prisbelönta
Handkraftsprutor

försäljas genom

Hrr. Järn- & Redskapshandlare
samt i parti från fabriken.

Telegraf-adr.:
Sprutholaget

A.-B. S. HENRIKSSONS Sprutfabrik,
och Mekaniska Verkstad. STOCKHOLM SÖ.

Rikstelefon.
6053.

af hänsyn till dess stora vikt och dels af linvindens bristande höjd, medan öppningen i muren af arkitektoniska skäl ej har kunnat göras mycket lägre. Denna vägg blef för omkring 20 år sedan uppförd af ren gips, mest af hänsyn till att stukatörarbeten äro lättare att utföra i denna materia. I Tyskland fordrar man, att den uppföres som en 10—12 cm. moniervägg, emedan gipsen vid uppvärmning afgifver kristallvattnet och därmed mister sin fasthet, hvaremot en moniervägg bättre motstår tryck. Den instörtade väggen i Teater des Vesten's var icke af gips, men af rabbits, hvilket af byggnadsnämnden betecknas som »feuersicher» (brandsäker), men icke som »feuerfest», (brandfast) Vid en teaterbrand kan emellertid en rabbitsvägg utgöra ett tillräckligt skydd för människor, i det man här skarpt må skilja mellan den tid som åtgår innan rök och koloxid utvecklas, så att allt syret förbrukas, och det blifver omöjligt att andas, och den långa tid, som behöfves innan teatern är fullständigt nedbränd. I det förra fallet kan tiden näppeligen räknas till mer än en minut, under det att det senare i regel varar i flera timmar. Kalkputsen på rabbitsväggen skyddar alltid den inre gipsen till någon tid mot den utsträlade värmen, och dessutom behöfves längre tid till gipsens förbränning; man kunde också af ruinerna se, att det använda materialet i glödnigen ej mistat sin styrka.

Man kan därför antaga, att lufttrycket har

varit mycket starkt, och explosionsaktigt verkat på väggens yta, hvarom också åtskilliga omständigheter tala. Således blefvo fönstren på linvinden sprängda med sådan kraft, att man sedan fann dem 40 mtr från eldstället. Lufttrycket har antagligen varit 240 kg./m.² Så var fallet vid ett brandförsök, som anställdes med en modellteater i Wien 1905; vid detta tillfälle har trycket på den 12,5×9 mtr stora ridån af korrugerad plåt varit 27,000 kg. Räknar man nu efter luftens utvidgning vid en temperaturstegring på 819 gr., som där med all säkerhet varit, så kommer man till en utvidgning af volymen till fyradubbelt, i det att de vid förbränningen utvecklade gasmängderna i detta fall tillkomma.

Kompressionen börjar först uppe öfver de brinnande dekorationerna, då det uppstår ett tryck emot tak och väggar. Detta tryck växer, tills det uppnått samma vikt som förbränningsluftarterna i sin högsta stegring, hvilket dock öfvervinnes i det att stegringen på grund af den aftagande syremängden förminskas, så att eldflamorna och förbränningsluftarterna drifves tillbaka och fördelar sig jämt öfver hela scenen. I fall nu järnridån och muren öfver densamma ej kunna motstå detta tryck, så banar denna blandning af luft och gasarter genom den uppkomna öppningen sig väg till åskådareplatserna, där den utbreder sig, tills olikheten i lufttrycket är utjämnd. Faran för åskådarna är då

så mycket större, just denna tidpunkt, på grund af brist på syre, hvilket är ombildadt till koloxid, och denna nu får god läglighet att förbrännas till kolsyra, som så igen till största delen reduceras till koloxid.

På grund af den bristande förbränningen utvecklas det stora mängder af rök, mest bestående af tjärånga och kolstoft. Vid Iroquis-Teaterns brand i Chicago 1903 kunde man riktigt iakttaga verkningarna af den komprimerade röken och koloxiden och det ohyggligt hastiga inträngandet på åskådareplatsen, i det man på de första bänkarna å parkett fann en mängd döda, som voro kväfda så hastigt, att de inte ens fått tid att resa sig upp från sina platser. Vid denna brand blef den sammanpressade luften genom en smal springa pressad in på åskådareplatsen, beroende på att järnridån icke kunde gå helt ned. Här behöfde luften icke själf bana sig någon väg; men om den behöfver det, och muren öfver ridån är det svagaste stället, så blifver denna sprängd, eller går den ut öfver järnridån. Tidigare fordrade man, att detta murstrycke skulle kunna tåla ett tryck af 90 kg. pr kvm., men sedan år 1909 ställes det större fordringar på det, medan järnridån endast behöfver kunna tåla ett tryck af 45 kg., pr kvm. Skulle dessa konstruktioner emellertid kunna upptaga ett tryck af 240 kg. pr kvm., kan man icke använda korrugerad plåt till järnridån, däremot kunde man lätt förstärka muren genom att på dess baksida anbringa en beklädnad af korrugerad plåt.

Vill man på så sätt förbättra förhållandena för publiken, så blifver det på samma gång sämre för scenpersonalen, hvilken ofta på dåligt besökta teateraftnar kan vara talrikare än publiken. Här kan det endast bli tal om att rädda sig genom flykt, som måste ske under loppet af mindre än en minut, då luften här hastigare blifver syrefattig än på åskådareplatsen, och de giftiga gaserna stå under högre tryck. Vid Ringteaterns brand skall, som det framgår af processakterna, den högsta temperatur och kompression allaredan ha varit uppnådd inom loppet af 30 sek. och vid försöket med modellteatern blef den allaredan uppnådd inom 20 sek. Denna teater var emellertid ganska liten, i det scenen endast hade en volym af 163 kbm., medan denna volym vid Teater des Vesten's var 11,000 kbm., och detta förhållande må naturligtvis icke förbises; men det berättas dock också från andra teaterbränder, att kulisserna nästan ögonblickligen kommo i brand.

När detta är fallet, att den största faran först inträder efter en hel minuts förlopp, må de nu använda säkerhetsåtgärderna förbättras. Det är heller icke tillräckligt, att järnridån kan fallas ned med en hastighet af 0,25 mtr i sek., och säkert kan man vänta, att brandmannen på grund af en ögonblicklig häpnad icke öppnar rökluckorna hastigt nog. När det icke längre blifver

draget i tåget till dem, borde de öppna sig af sig själfva, och icke, som nu ofta är fallet, fordras att tåget vecklas om en rulle, i hvilket fall man också är utsatt för, att tåget brännes utaf, så att luckan stänges af sin egen vikt. Vidare är det klokt att inrätta luckorna, så att de öppnas utåt, emedan de då öppnas af den utåt gående luftströmmen. Det är rökluckorna, som allt hänger på; äro de stora nog och låta öppna sig af lufttrycket, så att de giftiga gaserna kunna dragas bort, då är faran för människolif förbi. Förr fordrade man att öppnings-tvårsnittet skulle vara 50% af scenens golvyta, nu fordrar man 12 1/2%; men det är heller icke nog. Hur stort tvärsnittet skall vara, kan man ännu icke bestämt säga, då försöken med modellteatern i Wien icke är tillräcklig i denna punkt. Teater des Vesten's hade en golvyta på 390 kvm. och volymen å scenen var 11,000 kbm., hvilket ville gifva omkring $\frac{3 \times 8250}{3 \times 30} = 206$ kvm. eller 53 %. Här är det räknat med, att rökluckorna som föreskrifvet är, öppnas vid ett lufttryck på 35 kg. pr kvm. d. v. s. $\frac{1}{250}$ atm. öfvertryck eller mycket svag brand och detta tryck nås mycket hastigt efter brandens början, och att det åtgår 30 sekunder tills den högsta temperaturstegringen är uppnådd. Äfven är det antaget, att stegringen är stark, och att luftsammantryckningen växer så hastigt, att luften rusar ut med en hastighet af 4 mtr i sekunden. Vidare bör man räkna med 3/4 af scenens volym, emedan dekorationerna, med undantag af de på golvet stående, endast hänga i öfversta delen. De senare komma emellertid icke mycket i betraktande i den kritiska tiden af 30 sek., emedan de trälister, som brukas till förstärkning af dem, brinna långsamt. Slutligen härskar det undertryck nere på scenen, och den friska luften, som därvid suges in, tillåter icke en uppvärmning af luften till omkring 1/4 af scenens höjd. Hvad luftens utvidgning beträffar, så är den antagen till det fyrdubbla, så att där skall kunna bortföras 3 gånger den tillstädesvarande volymen. Förbränningsluftarternas volymutvidgning kan man se bort ifrån emedan den i begynnelsen är mycket ringa. Kanske är detta beräkningssätt något för gynnsamt, och man kunde använda hela arealen mellan taksparrarna till luckor och tillika äfven nedanför linvinden anbringa ett stort antal öppningar med fönster, hvilkas glas lätt lätt sig tryckas ut, så att den samlade arealen af luckor och öppningar blef större än själfva scengolfvets areal. Detta förslag kan se ganska öfverväldigande ut, men det är icke öfverdrifvet, och man kan mycket godt värja sig emot, att luckorna äro utsatta för att bli otäta, att de frysa fast, eller att de öppnas af hvirfvelvindar, och maskineriet på scenvinden kan godt anbringas så, att två tredjedelar af arealen kan användas till rökens passage.

Om detta förslag blef antaget och utfört, så

skulle en scenbrand vara utan fara, i det att både å scenen och åskådareplatsen uppstode ett undertryck, och nödig mängd af syre blefve tillfört elden, och denna skulle då förbränna allt, äfven röken med dess tjärångor, till kolsyra. Scenen komme då att bilda liksom en stor skorsten, och man behöfde icke använda asbest, till dekorationer, hvilket är både dyrt och besvärligt att måla på. Ju lättare dekorationerna brinna ju säkrare kunde man vara på att luckorna hastigt öppnade sig af sig själfva.

Mariestads brandkår.

Mariestads brandkår, som är fullständig kasererad, består af 1 brandchef, 1 vice brandchef och 9 man, däraf 2 brandförmän samt 2 extra brandkarlar.

Brandstationen, som utgöres af 4 byggnader på samma tomt, inrymmer familjebostäder med 4 rum och kök samt expeditionsrum för brandchefen jämte 1 rum och kök för hvar och en af manskapet samt vakt- och brandtelegrafrum, redskapshall, verkstadslokal, förrådshus och stall för 2 hästar.

I samtliga lokaler har införts förutom elektriska ringledningar såväl vatten som gas och elektrisk belysning. Slangtorkningstorn finnes jämväl, hvilket är sammanbyggt med redskapshallen och försedd med eldinrättning för uppvärmning vintertid.

Kontanta löner.

Brandchefens lön kr. 1,000: — pr år. Manskap med ständig tjänstgöring, pr man och år kr. 1,020: —. Manskap med mindre tjänstgöring, dock med ständig disponibilitet, pr man och år kr. 600: —.

Förutom ofvansagde fria bostäder och kontanta löner, åtnjuta manskapet fri brandutrustning samt fria uniformspersedlar för såväl vinter som sommar samt fri läkarevård, äfven för familjen, därest karlen är gift.

Reservkåren utgöres af 6 afdelningschefer och 36 man. Dessa åtnjuta ingen lön, men äro uniformerade på stadens bekostnad och ha 50 öre pr man och timme för tjänstgöring vid eldsvådor eller öfningar.

Kasererade kårens brandredskap består i hufvudsak af 1 materialvagn, fullt utrustad, 1 mekanisk stege, likaledes försedd med slangrullar m. m. samt 1 ångspruta nr 5 med två vattenutlopp, jämte dithörande slangkärra.

För reservkåren finnes en raketspruta samt 4 slangkärror med den utrustning, som erfordras för användning vid vattenledning.

Järnbetong.

Från en eldsvåda i Hamburg.

Den 30 maj 1911 utbröt eld på Banhofplatz i Hamburg, i en järnbetongbyggnad, som var under uppförande och var färdig, med undantag af taket, som man höll på med.

Elden började i ett verkstadsskjul, hvilket som vanligt var uppförd af bräder vid sidan af byggnadsställningarna, till en höjd af omkring 2 å 3 mtr öfver gatan. Då träverket var ovanligt torrt hade lågorna redan då det första släckningståget efter 2 å 3 minuter kom till platsen, spridt sig öfver hela skjulet. Då stark bläst var rådande, trängde lågorna snart in genom fönsteröppningarna, där de funno riklig näring i den stora mängd af byggnadsvirke, som där var uppstaplad, rundt omkring. Härifrån, såväl som från skjulet spred sig elden snart till de utvändiga ställningarne.

Hettan blef nu så stor, att några hus, som lågo midt för eldstället på andra sidan af den 15 meter breda gatan, voro starkt hotade. Brandkåren arbetade med 4 släckningståg, och släckte elden med 21 slangledningar.

Släckningsarbetet bedrefs till en början endast utifrån, då man fruktade för, att de ännu ganska nya vindar, trappor och pelare skulle störta samman. Men fastän det mesta af träställningarne brunnit ned och fallit samman, blefvo dock alla järnbetongkonstruktioner stående. Likaledes föll endast en ringa del af betongmassan ned vid sprutningen.

En sakkunnig undersökning, som företogs några dagar efter branden, konstaterade, att konstruktionerna fullkomligt hade behållit sin form och voro utan remnor; endast några bjälkar, som lågo längs med elevatorsöppningen, visade några vidt gapande remnor.

Hvad det öfversta loftet beträffar, så var betongens fasthet ovanligt god, helst när man betänker, att den endast var från 3 till 6 dagar gammal. Förmodligen har härdeningen blifvit utomordentligt påskyndad af hettan i förbindelse med vattnet, golvens underlag såg mindre godt ut. Samtliga rörceller voro brända och med dem största delen af de träramar öfver hvilka de voro spända.

Jonsnereds Fabrikers Äktiebolag

GÖTEBORG

rekommenderar sina tillverkningar af sprutslangar af prima kvalitet.

Nästan i alla våningarna var betongen bortsprängd från ribbornas längdarmering, så att järninläggningen låg obetäckt på enkasta sträckor. På de för elden särskildt utsatta ribborna var betongen skör och häftade för det mesta dåligt fast vid järnet.

De breda stödbjälkarna hade stått sig rätt bra, det var sällsynt att järnet var blottadt och i regel häftade betongen fast. Det är därför så godt som afgjort, att otillräckligt härdad betong i svaga ribbor icke kan stå emot en i flera timmar varande eld.

Pelarna i den öfversta våningen hade varit starkt utsatta för elden. Betongen hade blifvit skör och föll lätt af. I de nedre våningarna syntes verkningarna på hettan ej så mycket, man kunde här kanske slå af ett 5—7 cm. tjockt skal medan själfva kärnan öfverallt visade sig oberörd.

Järnbetongkonstruktionen blef sedan nedbruten och på nytt uppförd i den öfversta våningen; i de undre våningarna begärde byggnadsnämnden endast förnyelse af enskilda delar, sedan man genom profbelastning hade konstaterat, att de yttre konstruktionsdelarne, som voro utan yttre skador, hade tillräcklig fasthet.

”Feuerpolizei”.

Från Trollhättan.

Trollhättans brandkår (s. k. halffast) består af 1 brandchef, 1 förste och 1 andre vice brandchef samt 18 man. Manskapet, som är anställt medelst kontrakt, åtnjuter i lön 50 kr. om året samt 50 öre för hvarje tjänstgöringstimma. Kommunen bekostar fri olycksfallsförsäkring å 1,000 kronor om året och gällande från 4:de dagen såväl för olycksfall i som utom brandkårens tjänst. Under förra året begärdes hos brandstyrelsen en lön af 75 kr. om året, fri uniform och 50 öre i timman för all tjänstgöring, hvilket afprutades till ofvannämnda summa. Manskapets utrustningspersedlar består af rock, hjälm, lifbälte med karbinhake, bila och linrulle.

Den brandredskap, hvaröfver brandkåren förfogar, består af 1 Ludwigsbergs ångspruta n:r 5, 1 mek. stege samt redskapsvagn med slangrullar, hak- och skarfstegar, språngsegel o. s. v. Under år 1912 alarmerades brandkåren, för eldsvåda eller eldsvådetillbud 9 ggr, för soteld 1 gång, genom kontakt å ledningen 5 ggr samt för öfning 9 ggr. Den af brandkåren tillryggalagda väglängden utgör c:a 8 km. och utlagda slanglängden tillsammans omkring 930 meter.

Ett litet bidrag till kapitlet:

”Brandväsendet på landsbygden”

Till belysande af hur det i en del af våra mera främstående landskommuner är bestämdt med brandväsendets skötsel, har en af våra meddelare tillställt oss ett par tidningsurklipp, hvars innehåll tala för sig själfva. Vi vilja därför här återgifva dem oafkortade i den förhoppningen, att vederbörande måtte få upp ögonen och komma till insikt om, att det på långt när inte är bra, som det är. Tidningsurklippen lyda:

»Herr Redaktör!

Anhålles begäret om plats i Eder tidning för nedanstående.

Orsa brandkår.

Orsa har nu sedan i december 1912 hugnats med en brandkår, uttagen bland municipalsamhällets innevånare. Därmed är allt godt och väl. Upprop har också hållits, och en öfning försiggått. Om vi genom denna öfning lärt oss att handskas med brandsprutor, slangar och brandsegel etc., lämnar jag därhän. Dock betviflar jag detta. Men hoppas att aldrig dumbeterna från eldsvådan vid Storåbro för något år sedan måtte upprepas.

För att emellertid upphjälpa det ingalunda lätta arbetet vid en eventuell eldsvåda, skulle jag vilja begära en del upplysningar af vederbörande. Men dessa upplysningar anser jag ovillkorligen böra genom annons eller annat tillkännagifvande komma till allmänhetens kännedom. Därför frågar jag:

Om jag upptäcker att eld utbrutit nattetid, hvart bör jag genast vända mig? Skall jag springa direkt till brandchefen eller skall jag klämta? Bör jag göra det senare, har jag ej en aning om, hur jag skall förfara. Finnes klämtlina utanför tornet, eller bör jag skaffa nyckel? Och hos hvem? Kyrkoherden, komministern, ja, det finnas de, som vilja påstå, att länsman bör underrättas. Hur bör jag klämta? Helt naturligt finns det olika antal slag för olika delar af samhället, Men däraf vet jag intet. Så till sist: hvart skola vi brandsoldater vända oss vid en eventuell eldsvåda? Till brandstället eller brandstationen?

Tacksam för svar på ofvanstående är

»En brandsoldat».

Eldsvåda i Morastrand.

I lördags morse vid half 4-tiden ljödo nödrop från brandvakten i Morastrand, och med bud om att den röda hanen var lös väckte dofta klämtslag de sofvande i köpingen och socknens närmaste byar. Då gardinerna rullades upp lyste himlen gulröd, och det flammande eldskenet skvallrade om en ny köpingsbrand. Mycket riktigt: vid pulsådern

Kyrkogatans midt låg den sprakande eldhärden. Nattnakten hade kl. 3,15 från gatan observerat ett plötsligt ljusken öfver postgården. Han trodde, att det härledde sig från Lisselby, men gick likväl öfver gården för att se efter hvad det var. Bakom postgårdens uthuslänga fann han så ladan i Mårsénska gården fullkomligt öfvertänd. Genast väckte han den i samma gård boende brandchefen, som i sin ordning rusade upp till klockstapeln för att klämta, vidare de i omedelbar närhet af eldhärden boende, af hvilka en familj med en sjukling med knapp nöd hann rädda sig. Slutligen sprang han efter gatan för att med sina rop väcka de sovande köpingsborna. Detta gick emellertid ej så lätt. En god stund förfliet innan folk kom till — väl delvis beroende på att brandchefen måste lämna klämtningen utan att få någon ersättare — och ännu längre innan ångsprutan och uppföringsverket kommo i ordning. Under tiden hann elden fullständigt öfvertända såväl Mårsénska gårdens som postgårdens uthuslängor med i den senare inrymda tapetserareverkstad och bostadslägenheter. Släckningsmanskapet föreföll på flera håll villrådigt, på en del motvilligt. På en del poster ställde kvinnorna männen i skuggan. Ett brändt svin måste nedslaktas. Telefon- och kraftledningar ramponerades. De senare kunde emellertid repareras under dagens lopp, hvaremot bortåt 50 riksfonaboneter, d. v. s. halfva antalet i Mora, — bl. a. denna tidnings kontor — få vänta in på denna vecka för att återvinna förbindelsen med yttrevärlden.

Hur elden uppkommit är en fullständig gåta. Flera omständigheter tyda på mordbrand, men man får hoppas, att blifvande undersökningar skola bringa klarhet härutinnan.

Under tiden har allmänheten tillfälle att öfverväga tvänne spörsmål, som genom den skedda olyckan aktualiserats. Det ena är, huruvida det ej vore förmånligt att samhället skaffade sig en elitbrandkår i stället för den nuvarande. Det andra, huruvida det ej vore skäl att påskynda utredningen af vattenfrågan för att någon gång komma till ett resultat. Till råga på eländet sträjkade ångsprutan en god stund. Posthuset utryndes delvis, men ännu starkare hotade voro poliskontoret och i all synnerhet Betelkapellet, hvars antändning skulle ha gjort en mycket stor eldskada oundviklig. Att det nu lyckades att frammet ö-tiden begränsa elden till de nämnda uthuslängorna mästa hufvudsakligast skrivas på vindstillans konto. Skadan blef likväl betydlig. Posthusets uthuslänga, som äges af byggmästare Romson och rektor Romson, var försäkrad i Dalarnes nya brandstodsbolag för 8,000 kr. och de Mårsénska uthusbyggnaderna, som äges af bryggare J. E. Andersson, i Kopparbergs läns brandstodsbolag för omkring 8,000 kr. Tapetserare V. Severin, som fick större delen af sitt lager förstördt, innehar försäkring i Nordisk

brandförsäkring för 3,000 kr. En familj Biman fick så godt som allt lösöre fördärfvad; den hade dock försäkradt, om än lågt. För åkdonshandlare C. Bergström brunno försäkrade åkdon för drygt 1,000 kr. och för bryggare Andersson en klöfver-nötare med motor till minst 1,000 kr. värde. Flera familjer drabbades af smärre eldskador, hvar-jämte åtskilligt utburet lösöre skadades.

Yrkesmordbrännare.

I Newyork har för en tid sedan börjat en process mot en hel mängd brandstiftare. Det stora antal eldsvådor, som otvifvelaktigt anlagts, hafva föranledt myndigheterna att forska efter anstiftarna, och det har lyckats dem att slutligen arresteras åtskilliga af dessa. Den viktigaste bland bandets ledare är Isidor eller Izzy Klein, hvars personlighet omgifves af dunkel, så att man egentligen ingenting vet om honom och hans förhållanden. Han erkände emellertid, att han under de senaste åren anlagt i medeltal 25 eldsvådor i månaden och blifvit väl betald därför. Hela antalet eldsvådor, som anlagts på hans befallning af hans biträden, kan han icke ange. Han hade en fullständig tariff, som rättade sig efter försäkringssumman, och den med eldens anläggande förbundna risken.

Klein påstod vidare, att han allt sedan han var barn funnit nöje i eldsvådor och börjat sin verksamhet såsom mordbrännare för att få se de fladdrande flammorna och brandkåren i arbete. En försäkringsagent hade uppmanat honom att yrkesmässigt ägna sig åt mordbrandsanläggningar. Dylika agenter hafva f. ö. spelat den viktigaste rollen; de övertalade butikägare och annat småfolk att försäkra sin egendom och sedan engagera mordbrännare. Vanligtvis hade ägaren ingenting med saken att göra, han blef blott underrättad, att på viss tid göra en promenad eller på aftonen gå på teatern, och när han sedan kom hem, fann han sin bostad eller butik uppbrunnen. Var han riktigt om sig, så aflägsnade han på förhand det dyrbaraste af sin lösegendom. Handlade det om mindre belopp, så betalade försäkringsbolagen vanligen hellre än ge sig in på en dyrbar process, äfven om det fanns skäl till misstanke.

Chefen för Newyorks brandkår skjuter skulden på försäkringsbolagen, som enligt hans åsikt vid bevillningen af hvarje assurans skulle konstatera, att den assurerade egendomen verkligen hade det angifna värdet.

Han hade låtit en af sina tjänstemän hyra en lägenhet och att för tusen dollars försäkra där befintligt bohag, bestående af ett bord, två stolar och en kvas, Detta lyckades hos 49 bolag. Dessa hafva emellertid svarat på dessa anklagelser och

förklarar, att det vore omöjligt att i hvarje enskildt fall kontrollera värdet på det försäkrade, äfven skulle det vara till föga nytta, då ju sakerna kunde i förväg bortflyttas.

Huru därmed än må vara, faktum är, att sedan en längre tid i staden Newyork förekommit i medeltal ett tusen eldsvådor, som varit anlagda. Försäkringsbolagens förluster kunna också beräknas i millioner. Mordbrandsanläggarna nöja sig icke blott med mindre affärer, utan hafva äfven hjälpt grossörer och fabrikanter, som haft stora lager som voro svärsälda.

Ungefär ett dussin af bandets ledare och flera försäkringsagenter och taxeringsmän äro inblandade i processen och blifva utan tvifvel strängt straffade. Bevisen äro så fallande, att de samt och synnerligen bekänt.

Då den stora sockerfabriken i Arlöf brann.

Det var trettondagsafton — eller söndagen den 5 januari — 1896. Vid middags-tiden föregående dag hade hvitbetsafverknningen för vintern afslutats, och de därvid anställda omkring 400 extra arbetarna entledigats. Sedermera hade icke något egentligt arbete ägt rum inom fabriken, och ingen annan än nattvakten på sina vanliga ronder passerat lokalerna. Vid 9-tiden på söndagsaftonen observerade emellertid denne, att rök framträngde från den del af stora hufvudbyggnaden, som inrymde raffinaderiet, och i den afdelning därpå, där sockertopparna stodo i sina former och afrunno. Alarm slogs, och då man försökte tränga uppför trapporna för att komma åt eldhärden, dreis man tillbaka af den kväfvande rök, som redan fyllde våningarna.

Efter en kort stund slogo lagorna ut, och elden spred sig hastigt öfver hela det klossala byggnadskomplexet, hvars betydligaste del upptogs af råsockerfabriken. Från den ena våningen till den andra — inalles räknade fabriken sex våningars höjd — hoppade lagorna, närda af den stora massa brännbart material, som fanns i fabriken. Snart var den ofantliga byggnaden ett enda eldhaf, och fara fanns för, att de närliggande mindre byggnaderna skulle angripas av elden.

Hjälp från Malmö eftertelefonerades, och vid half 11-tiden var Malmö brandkår, medförande lilla ångsprutan, på platsen och började sitt svåra släckningsarbete. Emellertid hade branden från hufvudbyggnaden spritt

sig till den i en särskild byggnad belägna elutionsfabriken, där sockerkalk framställdes ur melassen. För att förebygga explosion, fann man sig nödsakad att från cisternerna i denna byggnad urtappa en del sprit i kloaken och en annan del på järnkärl, som rullades undan. Från denna byggnad, som snart var tillspillogiven, gick elden öfver till ett träskjul, sammanbyggt med det stora råsockermagasinet. Lyckligtvis fanns i detta skjul en brandmur, vid hvilken man lyckades begränsa elden åt detta håll, så att råsockermagasinet, som innehöll lager för flera millioner kronor, räddades. Från den brinnande elutionsfabriken rann en brunn, bred flod af melass, sprit och vatten ut öfver den frusna marken.

Kontorsbyggnaden och ett annat sockermagasin, belägna på den andra sidan hufvudbyggnaden, syntes till en början hotade, enär vinden låg åt detta håll, och massor af gnistor regnade ned öfver dem. Men vädet var tämligen stilla, och en intensiv, fuktig dimma hvilade öfver den storslagna brandscenen. Dimman var så tät, att skenet från det ofantliga bål, som bildades af de brinnande byggnaderna, icke kunde på längre håll genomtränga densamma. Det berättas, att man äfven på tämligen nära belägna gårdar icke varseblef eldskenet, men väl hörde brakets, då de tunga maskinerna störtade ned genom trossbottnarna, ångsprutans buller under arbetet och sorlet af de vid släckningen sysselsatta skarorna.

Branden fortfor hela natten och påföljande dag, men ej förrän tisdags afton hade man fullkomligt släckt elden. Genom denna brand, vartill orsaken förmodades hafva framkallats genom en söndrig elektrisk ledning, förstördes fullständigt råsockerfabriken, raffinaderiet, elutionsfabriken och bränneriet med däruti befintliga maskiner, apparater och inventarier, det under arbetet varande sockret och tillhörande råmaterial, äfvensom de år 1889 inom hela fabriksområdet anlagda elektriska ljusledningarna samt telefonledningen. Byggnader, maskiner och lager voro försäkrade i 18 olika brandförsäkringsbolag för tillsammans omkring 2,404,000 kronor, men då styrelsen oaktadt trängde bemödanden ej lyckats erhålla försäkring å ifrågakvarande föremål till det belopp, hvartill de voro bokförda, gjorde bolaget en förlust, som sedermera visade sig uppgå till omkring en half million kronor.

(Aftonbladet.)

Fruktansvärd dynamitexplosion i Baltimore.

På ett pråmfartyg, som låg i Baltimores hamn vid sidan af en engelsk ångare och lastade med dynamit, inträffade häromdagen en våldsamt explosion. Båda fartygen förstördes. 43 man dödades och 50 skadades.

Knallen af explosionen hördes på ett afstånd af nära hundra engelska mil. Överbyggnaden på amerikanska flottans koltransportfartyg, Jason, slungades 700 fot från sin plats. Tre man af fartygets besättning blefvo därvid dödade och 24 skadades.

Dynamiten befann sig i en pråm, som låg vid sidan af den engelska ångaren Alum Chin och utgjorde sammanlagt 340 ton. Vid explosionen blefvo stora stycken af Alum Chin kastade 3 à 4 engelska mil genom luften. Äfven en bogserångare, som låg i närheten af olycksplatsen, blef betydligt rampnerad därigenom att flera lådor dynamit, som vid explosionen slungades upp i luften, föllo ned på ångaren och exploderade. På detta sätt dödades tre personer.

I Sparrows Point, flera engelska mil från Baltimore, inträffade på detta sätt en explosion i närheten af en skola, hvarvid flera barn skadades.

Skogseldarna.

Skogsvårdsstyrelsen i Västernorrlands län har för en tid sedan afgifvit inforbradt utlåtande öfver norrländska skogsvårdskommitténs betänkande i hvad detsamma afser skogseld.

Kommitténs förslag till lagbestämmelser såväl till förekommande af eldsvåda i skog som släckning af utbruten skogseld synes värdt allt beaktande, och anser sig skogsvårdsstyrelsen särskildt böra framhålla vikten af brandrote- och brandfogdeinsituten såsom synnerligen betydelsefulla och behöfliga i skogs-trakter af stor utsträckning.

Utöver kommitténs förslag vill skogsvårdsstyrelsen dock framhålla vissa önskemål. Så påpekas nödvändigheten af att för samma brandrote utses en eller flera brandfogdar. Dessa brandfogdar böra tillerkännas samma hägn och vitsord som den, vilka utöfva allmän befattning eller gå rättens ärenden, hvarför styrelsen ifrågasätter, om ej deras val bör bekräftas af k. bhde, som äfven borde utfärda förordnande och meddela instruktion. Så bör

äfven det af kommunalstämman upprättade förslaget till indelning i brandorter underställas k. bhdes pröfning.

Befälsrätten vid brandstället bör alltid tillkomma brandfogde eller dennes vikarie. Skogsvårdsstyrelsen anser äfven, att ersättning bör utgå till dem som deltaga i eftersläckning och vakthållning, sedan den egentliga eldfaran blifvit afvärd.

Medel till ersättning och belöning bör alltid utgå af skogsvårdsmedel. Styrelsen ifrågasätter, huruvida icke brandfogde bör utrustas med rekvisitionsrätt för att i händelse af långvarigt släckningsarbete kunna proviantera manskapet utan afbrott i arbetet.

Beträffande slutligen spörsmålet om behövet af brandtorn med därmed förenad bevakning finner styrelsen, att denna fråga visserligen må kunna överlämnas åt den enskilda företagsamheten, men i allt fall med sådant stöd af lag, att vitsord tillerkännes förslagstäl-laren till dylikt företag och att med detsamma förenade kostnader skola fördelas efter den nytta de föreslagna anordningarna beräknas kunna medföra för intressenterna i företaget.

Eldfarligheten hos masugnar.

Masugnar ha i allmänhet ansetts höra till de mindre eldfarliga inrättningarna, hvarför de fördenskull ofta inte ens brandförsäkrats eller försäkrats till belopp understigande verkliga värdet. Likväl torde brandrisken inte vara så obetydlig, hvilket framgår af en af bolaget Skandias inspektör, Karl Thorngren, till bolaget inlämnad rapport rörande en brandskada i Hammarby- Xye masugn i Örebro län för något år sedan, hvilken rapport stått att läsa i Gjallarhornet och är af följande lydelse:

Anledningen till brandens uppkomst har ej kunnat utredas. Man kan dock svärigen gissa mer än på två möjligheter: antingen gnistor från masugnen eller varmgång i lager; och är min personliga öfvertygelse, att den senare möjligheten är sannolikast. I hvilket fall som helst började branden i bläsmaskin-huset, som var i en våning och större vind

Annonsera i

Svenk Brandkärs-Tidning!

med ytterväggar af slaggsten, mellanbottnar och takstolar af trä. Denna byggnad inrymde i bottenvåningen, som hade trägolf, förutom en 4-cylindrig bläsmaskin äfven ett krossverk för malm. Å vinden var brukets upplag af remmar, maskindelar, div. förrädsartiklar och inventarier. Under bottenvåningens trägolf lågo 2 st. stående turbiner för drifning af bläsmaskin och kross.

Bläsmaskinhuset förstördes så godt som fullständigt. All tränredning i golf, mellanbottnar och yttertak brann fullständigt upp. Ytterväggarnas öfre partier kulldrogos af de nedrasade träkonstruktionerna, nedre partien förstördes af vatten och eld, så att obetydligt är dugligt vid ett iståndsättande. Förrådet å vinden förstördes fullständigt likaså maskinerna å bottenvåningen, hvilka, sedan golfvet och golfbjälkarna afbrunnit, nedrasade i turbinkanalen. Turbinernas vertikala axlar kröktes af värmen, och som turbinernas pådrag ej kunde nås förrän efter släckningen, gingo turbinerna tomma och skakade sönder, så att de vid besiktning befunnos omöjliga att iståndsätta. Vidare följde elden malm-banan, förstörde denna med vagnar och spel, fortplantades därifrån till plankgolven i malm-båsen vid uppsättningsmålet. Ytterligare skador voro: varmapparaten förstördes genom puffning, masungspipans yttervägg skadades af värme och framförallt vatten vid malm-banans brand, och slutligen måste masugnen tappas, nybeskickas och omställas.

Branden som började vid tretiden på midnatten, uppläcktes tämligen omedelbart efter utbrottet, dock ej förrän bläsmaskinhuset var nästan öfvertändt.

Släckningarbetet vidtog omedelbart och med kraft och måste på grund af god ledning samt tack vare tillgång på kraftigt brandförsvar anses vackert. Räddningsarbetet koncentrerades dels på att hindra eldens spridning till angränsade byggnaders (råstuga och rostugnhus) takkonstruktioner, dels på att släcka elden i malm-båsens golf, detta senare för att hindra malmen rasa ner och anställa skada.

Den materiella förlusten å hyttkomplexen torde uppgått till ca 30,000 kronor hvaraf »Skandia» (på grund af otillräcklig försäkring) ersatte 25,000 kr. Härifrån tillkom skada å utvändig elektriska belysnings- och kraftledningar m. m.

Hammarby masugn är bland de bättre, med byggnader hufvudsakligen af sten samt eldsäkert uppsättningsmål (plåttak på järntakstolar). Inredning af trä i bläsmaskinhuset örekommer på alla masugnar, jag inspekterat, likaså takstolar med underpaneler samt

banor för malm och kol af trä. Varmgång i lager är en ofta förekommande brandsak, hvaraf följer, att en skada som denna kan uppstå äfven i den bäst byggda masugnsanläggning. I detta fall medverka flera omständigheter till att skadan blef relativt lindrig, såsom tidig upptäckt och kraftigt brandförsvar. Hade det vidare funnits den minsta tränredning vid masugnskransen, som ofta är fallet, hade branden blifvit väsentligt mera svårhanterlig och skadan sannolikt inemot fördublad. Då hade troligtvis äfven masugns skötsel under branden måst öfvergifvas, hvarvid smältan stelnat i pipan, hvilket, som det vid flera föregående tillfällen visat sig, förorsakar en synnerligen besvärlig och tidsödande procedur med smältans bortmåsling».

Från brandkårernas verksamhet under år 1912.

Söderhamn: Under år 1912 alarmerades brandkåren 26 gånger, däraf 5 gånger för eldsvåda, 5 gånger för eldsvådetillbud, 10 gånger för soteld, 5 gånger för öfning och en gång för sprutöfning.

Göteborg. Utgifterna för brandväsendet uppgingo under förra året till kr. 200,157: 26. Brandkårens material, inventarier och telegraf äro bokförda till kr. 278,868: 46. Brandkåren alarmerades 180 gånger, däraf 22 ggr. för soteld och 18 ggr på grund af falskt alarm. 105 eldsvådetillbud, för hvilka brandskadeersättning utbetalats, ha släckts utan att brandkåren tillkallats. Fyra gånger har brandkåren biträdt vid eldsvådor utom staden. Under året lämnade brandskadeersättningar utgjorde: för fast egendom kr. 50,499: 61 och för lös egendom kr. 50,047: 64 eller 0,019 procent af försäkringssumman.

Norrköping. Brandkåren har under år 1912 uttryckt 78 gånger, däraf 36 gånger för soteld, och ambulansvagnen har anlitats 309 gånger, hvaraf för olyckshändelser 52 gånger.

Linköping. Brandkåren alarmerades 1912 i alls 15 gånger. I 10 fall gällde det eldsvåda eller tillbud till sådan och 5 gånger var orsaken skorstenseld. Endast tvänne gånger har dock verklig eldsvåda varit att bekämpa, annars ha utryckningarna endast gällt obetydligare tillbud.

Jönköping. Brandkåren alarmerades under år 1912 för eldsvådor och eldsvådetillbud 22 gånger,

samt för skorstenseld 4 gånger. Falskt alarm har en gång förorsakat uttryckning.

Den största eldsvådan brandkåren hade under det gångna året att bekämpa, var den som finnes relaterad uti Svensk Brandkårs-Tidning nr 3, för år 1912.

Ambulansvagnen har under samma år varit rekviderad 74 gånger, däraf i- och för olycksfall 15 gånger och vid självmord 1 gång.

Arrestkärnan har rekviderats af polisen 189 ggr däraf för transport af döda 9 gånger (drunknade 3 gånger).

Af brandmanskapet har vakt vid teaterföreställningar bestridits 105 gånger, samt vid cirkusföreställningar 21 gånger. Endast en gång har brandmanskapet använts för transport af sjuk med bår.

Brandkåren har under det gångna året endast behöft göra några mindre inköp, så har endast inköpts 480 mtr 65 mm. lanneslang från Jonsereds Fabriker, ett mindre parti skruvkopplingar från leverantör här i staden, ett brandsegel, som dock förfärdigats af brandkårens folk. Utbyte af två hästar har gjorts.

I stadens olika riktningar har under de senaste åren uppstått flera större villasamhällen. Då brandkårens skyldigheter sträcker sig till dessa, har häraf blifvit en följd, att brandkårens uppmärksamhet jämväl riktats åt dessa håll. Så uppsattes år 1911 två brandskåp i Sanna, beläget en fjärdedels mil från stadens utkant i östlig riktning. Under år 1912 uppsattes två brandskåp, ett i Hofslätt och ett i Strömsholm, det förstnämnda beläget en half mil från stadens utkant i sydlig riktning. I dessa samhällen, har i likhet med de äldre samhällena, Dunkelhällar, Höga Berghem och Kristineberg placerats uppfodringsverk eller handkraftspruta. Alla dessa uppräknade samhällen, utom Hofslätt o. Strömsholm, har hvar sin bystation på 5 man (bystationen i Dunkelhällar har 16 man), förman inberäknad. Bystationerna ha ringledning från respektive förmän, och förmännen ha särskild telefonförbindelse med brandstation. I alla dessa samhällen finnes jämväl organiserad allmän brandstyrka. I ett par af dessa samhällen har varit nödvändigt låta anlägga vattenbasänger för brandkårens första vattenbehov.

Då brandchefen ansett dessa samhällen ännu ej fullt tryggade, har ytterligare anslag erhållits till att under innevarande år uppsätta ytterligare två brandskåp och anläggandet af ytterligare två vattenbasänger och fyra brandposter till två af ofvannämnda samhällen.

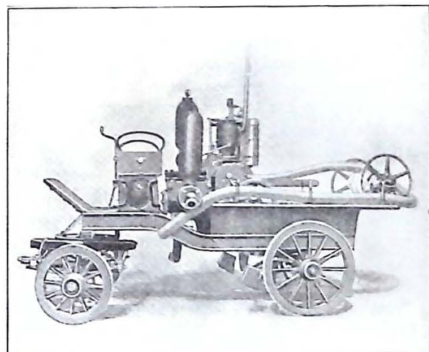
**Sänd in meddelande till
tidningen!**

Anmärkningsvärda eldsvådor.

Södertälje.

Lördagen den 1 mars kl. 11,55 f. m. meddelades pr telefon att eld utbrutit i Aktiebolaget Keros fabrikskomplex och inom 5 minuter var brandkåren på platsen. 3 slangledningar utlades genast från brandpost och med biträde af fabriakens egna 3 slangledningar, började genast släckningsarbetet. Elden, som börjat i bottenväningen där fabrikationen för tillverkning af kemisk ren bomull är inrymd, utbröt så hastigt, att arbetarna ögonblickligen måste rusa ut utan att hinna få sina ytterkläder eller öfriga tillhörigheter med sig.

I de massor af bomull som fanns, dels oarbetad och dels under arbete, fann elden god näring, så att den först kl. 1,30 e. m. kunde anses begränsad och eftersläckningen påbörjas, hvilken pågick till kl. 6 på söndagen. Bomull till ett värde af 20,000 kr. förstördes af eld och vatten, äfvenså en del maskiner och inventarier; byggnad-

Motorsprutan "MERIT"

5 hkr.

Lättskött och absolut tillförlitlig.
Driftkostnad c:a 25 öre pr timma.

Uppfördrar 600 lit. vatten per minut med en 25 met. vågrät, 20 met. lodrät stråle.
C:a 4 minuter för igångsättning.

A.-B. Fredr. Wagner.

Motorafdelningen.

Göteborg. Stockholm. 413 Malmö.

ALLMÄNNA BRANDREDSKAPSÄFFÄREN Stockholm E. Bergström & Co. Guldmedalj Stockholm 1897. Högsta pris Gelfe 1901. Statsdiplom Berlin 1901.	Specialaffär för Brandmateriel.
---	---

den däremot obetydligt. Byggnaderna voro försäkrade för 343,000 kr., maskiner och inventarier för 180,000 kr. Fabriken är den enda i sitt slag i Sverige.

Hjärpen.

Den 3 febr. vid 12-tiden på natten utbröt eld i järnvägshotellet i Hjärpen, hvilket på ungefär 1½ timme nedbrann till grunden. Ungefär en kvart öfver tolf upptäcktes att eld och rök trängde ut från städerskans rum i andra våningen, där eld uppstått troligen till följd af att en lampa exploderat. Man hade nämligen strax förut hört en svag knall därifrån.

Med en rasande fart spred sig elden rundt våningen och det var med knapp nöd de resande och personalen lyckades rädda sig; en del af dem måste springa ut i blotta linnat i den 30 grader starka kölden och åtskilliga sågo sig nödsakade att hoppa ut genom fönstret.

Äfven åtskilliga andra erhöilo brännskador och gifvetvis många äfven frostsckador på grund af kölden. På grund af den hastighet med hvilken elden spred sig kunde man ej tänka på att rädda hotellet, utan måste inskränka sig till att rädda kringliggande hus, något som äfven lyckades. Samhällets brandkår var strax efter eldens utbrott på platsen, alarmerad af fabriken's ånghvisla och telefonstationen.

Strax intill brandplatsen pågick dans på en danslokal och härifrån kom den första hjälpen. Emellertid var vattentillgången ytterst dålig och det var endast tack vare de tvenne på stationen befintliga lokomotiven som oupphörligt gick emellan stationen och pumpen som man erhöil vatten af.

Samtliga på hotellet boende fingo allt sitt lösöre uppbändt, men genom ett fönster lyckades man lyfta ut kassaskåpet i diskontbankens afdelningskontor, hvilket befann sig i nedre våningen.

Hotellet var uppfördt i tre våningar och kunde räknas till ett af de bästa på länets landsbygd och var försäkradt för 40,000 kr. Dess värde med inventarier torde dock kunna sättas lägst till 70-å 80,000 kronor.

Östersund.

Tisdagen den 28 januari kl. 8,15 f. m. alarmerades Östersunds brandkår från brandskåpet å Storgatan 43. Eld hade utbrutit i en uthuslänga å Storgatan 46 och vid brandkårens ankomst slogo lågorna och röken ut genom väggen. Slangledningarna utlades genast från brandpost och elden angreps med tre st. strålar från olika håll, men till

följd af den 32 graders starka kylan försvårades själfva släckningsarbetet betydligt, en del af uthuslängan samt åkdon förstördes, men efter 3½ timmars energiskt arbete blef emellertid brandkåren herre öfver elden. Elden hade sannolikt uppkommit därigenom att aska utslagits i en soplåda af trä, som stod intill uthuslängans ena vägg och upptäcktes först där. Sedan eftersläckning pågått en stund, kunde brandkåren återvända till stationen. Såväl manskaf som redskap blefvo fullständigt nedisade.

Förbundsangelägenheter.

Sundsvalls brandkårsförning valde vid sitt årsammanträde den 23 februari följande styrelse för år 1913: A. Schmidt, ordf., E. E. Formell, Carl Lagerström, J. V. Lampell och V. Pettersson.

Notiser.

Vid Södra Sveriges Angpanneförenings årsmöte den 29 dennes, därvid konsul Aug. Schmitz fungerade såsom ordförande, återvaldes de i tur afgående styrelseledamöterna direktör E. A. Gyllenberg och ingenör C. Hultman samt nyvaldes fabrikör Ernst Kruse efter fabrikör B. A. Borg, hvilken på grund af hög ålder undanbedt sig återval. Till revisorer utsåges direktör H. M. Molin och öfveringeniör O. Gavuzzi med direktör Axel Richter och fabriksdirigent A. Fritsch såsom suppleanter.

Till fabrikör Borg skulle aflätas en skrivelse uttryckande föreningens tacksamhet för det stora intresse han visat och det uppförande arbete han nedlagt för föreningen under de 18 år, d. v. s. från föreningens bildande, han tillhört dess styrelse.

Sundsvalls brandkårs sjuk- och begravningskassa hade den 1 dennes sitt årssammanträde, hvarvid styrelse för år 1913 valdes och utsågos här till S. J. Magnusson, ordf., E. E. Formell, J. Forsling, P. A. Söderberg och A. Söderlund. Suppleanter blefvo: Carl Larsson och A. K. Larsson. Revisorer blefvo: J. O. Gren och Carl Lagerström med L. Englund som suppleant.

Medlemsant. 15.

Kapitalbehållningen hade under året ökats med kr. 456: 63.

